

Εισήγηση του κ. Κων. Κουλούρη, καθηγητή του ΤΕΙ ΠΕΙΡΑΙΑ

“Ανάπτυξη συλλογών και βάσεων δεδομένων πολιτιστικού περιεχομένου σε βιβλιοθήκες τεχνολογικών ιδρυμάτων”

Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι, θα μου επιτρέψετε ένα λεπτό να ευχαριστήσω εσάς κι όλη την ομάδα των προσκαλούντων μας για την ευγενική σας προσφορά. Πιστεύω ότι ένα συνέδριο πρέπει να θεωρείται επιτυχημένο και από το ανθρώπινο στοιχείο του. Πιστεύω ότι αυτό το Συνέδριο, αν πραγματικά είναι ένα σημαντικό κριτήριο αυτό, έχει πετύχει απόλυτα. Κυρίως η φιλοξενία, η οργάνωση, ο προγραμματισμός, πιστεύω ότι ήταν μια επιτυχημένη προετοιμασία, γι αυτό θα ήθελα να μου επιτρέψετε να ευχαριστήσω όλη την ομάδα που ασχολήθηκε.

Επίσης, επειδή βρίσκομαι στο 2ο μέρος των ομιλητών, μου δίνεται αυτή η ευκαιρία να υπενθυμίσω ότι είναι γνωστό ότι σε όλα τα κράτη, αλλά ιδιαίτερα στην Ελλάδα, η συμμετοχή στον κρατικό προϋπολογισμό των πολιτιστικών στοιχείων κάθε είδους δραστηριότητας, είναι μάλλον η τελευταία. Υπάρχει πάντα ένα πρόβλημα όταν επιχειρείς να υποβάλεις τέτοιες προτάσεις, που συνδέονται με τον πολιτισμό και τις εφαρμογές πολιτιστικών δραστηριοτήτων στην κοινωνία, από το γεγονός ότι πρέπει να προβλέπεις και κάποιες χρηματοδοτήσεις, με όποιον τρόπο μπορείς να τις εξασφαλίσεις. Εντούτοις, στη δικιά μου περίπτωση σήμερα, είχα την ευκαιρία να παρακολουθήσω δύο εισηγήσεις και ιδιαίτερα του σεβαστού καθηγητού του κ. Γούδα, που είναι κάπως σαν ένα παράδειγμα που θα είχα υποχρέωση να παρουσιάσω, αλλά τώρα πια δε χρειάζεται γι αυτό και το αφαίρεσα από την κουβέντα που θα κάνουμε. Νομίζω ότι ήταν καλύτερο απ’ ότι είχα προβλέψει. Θα επιχειρήσω να διαμορφώσω ένα περίβλημα αν θέλετε με αρχή και βάση την παρουσίαση του κ. Γούδα, για το πώς θα μπορούσαν αυτές οι εφαρμογές, για τις οποίες μας μίλησε, να επεκταθούν και σε άλλες πολιτιστικές δραστηριότητες μέσα στο χώρο των τεχνολογικών σχολείων, εννοώντας τα ΤΕΙ και τα Πολυτεχνεία, πώς θα μπορούσαν να υπάρχουν πολιτιστικές δραστηριότητες και σε τομείς που είναι έξω από τον κεντρικό πυρήνα των ειδικοτήτων και πως αυτές θα μπορούν να υποστηριχθούν από ειδικά τμήματα ή από συλλογές σε επίπεδο ιδρύματος είτε διατμηματικό, είτε διαϊδρυματικό.

Είναι γνωστό ότι η εξέλιξη της Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης στον τομέα της Τεχνολογίας και των Εφαρμογών προσαρμόζεται συστηματικά σε μια εντελώς ωφελμιστική αντίληψη. Αυτό είναι γνωστό και ίσως αποδεκτό ότι οφείλεται σε δύο πράγματα. Το ένα είναι ότι η ανάγκη να διαμορφώσουμε επιστήμονες, τεχνολόγους μηχανικούς εξειδικευμένους σε κάποιους τομείς τόσο χρονικά, όσο και από πλευράς δυνατοτήτων, περιορίζεται σιγά-σιγά. Κατά την εξέλιξη των πανεπιστημιακών σπουδών περιορίζεται αυστηρά στα ειδικά θέματα, με τα οποία ο καθένας από αυτούς θα ασχοληθεί επαγγελματικά. Έτσι λοιπόν η εξέλιξη των πανεπιστημιακών σπουδών σιγά-σιγά δημιούργησε την ανάγκη να λιγοστεύουν κάθε φορά στις πανεπιστημιακές σπουδές στοιχεία ανθρωπιστικού περιεχομένου ή πανεπιστημονικής προσέγγισης των γνώσεων και να διαμορφώνονται πλέον αντικείμενα εξειδικευμένης γνώσης μόνο στο στενό πλαίσιο. Αυτό καταρχήν μοιάζει, σε μια κοινωνία του ωφελισμού, να είναι αναγκαίο. Εντούτοις, προσωπικά πιστεύω ότι ένας επιστήμονας, με όποιο αντικείμενο τελικά κι αν κληθεί να υπηρετήσει το κοινωνικό σύνολο, είναι ανάγκη να έχει όχι μόνο τις δικές του ανθρώπινες φυσικές ευαισθησίες ανεπτυγμένες, αλλά και το ίδιο το σύστημα το εκπαιδευτικό να του προσφέρει κάποιες δυνατότητες να προσεγγίσει, να αναπτύξει ή να βελτιώσει αυτά τα εσωτερικά του ενδιαφέροντα και να μπορεί με

αυτό τον τρόπο να γίνει κατά την προσέγγιση χρησιμότερος στις δραστηριότητες αυτές, με τις οποίες θα κληθεί να υπηρετήσει στο κοινωνικό σύνολο.

Έτσι λοιπόν, χωρίς αμφιβολία, πιστεύω ότι υπάρχει η δυνατότητα σε νέους, οι οποίοι σπουδάζουν σε ένα τεχνολογικό ίδρυμα, να αξιοποιήσουν τις ικανότητες και δυνατότητες τους, να αναπτύξουν δραστηριότητες που συνδέονται με πολιτιστικά χαρακτηριστικά έξω από το στενό κύκλο των γνώσεων που είναι υποχρεωμένο το ίδρυμα να τους δίνει. Και αυτό βέβαια μπορεί επιτευχθεί σε τομείς που ίσως δεν είναι προφανώς στο στενό τους εκπαιδευτικό κύκλο. Δηλαδή π.χ. θα μπορούσε να σκεφθεί κανείς ότι θα υπάρξουν κάποιες δραστηριότητες, οι οποίες θα συνδέονται με αντικείμενα λογοτεχνίας, με εικαστικά αντικείμενα, με θέατρο ή κινηματογράφο, με μουσική και άλλες δραστηριότητες. Ήδη το πρωί η εισήγηση, που ακούσαμε, συνδέθηκε με τον τομέα της μουσικής, που όμως η σκοπιμότητά της θα εξυπηρετούσε ίσως πρόσωπα που δε θα μπορούσαν με άλλο τρόπο ίσως να χειριστούν άλλο όργανο, ή που θα την αξιοποιούσαν άνθρωποι που συνδέονται ερευνητικά-επιστημονικά με αυτόν το συγκεκριμένο τομέα, δηλ. άνθρωποι που προέρχονται από τα ωδεία, θα είχαν σχέση με τη μουσική και θα χρησιμοποιούσαν την τεχνολογία ή ηλεκτρονικοί μηχανικοί που θα καλούνταν να υπηρετήσουν τέτοια αντικείμενα. Η δικιά μου άποψη είναι λίγο πιο πέρα. Θα μπορούσαν, πιστεύω κατά τρόπο επιλογής, άνθρωποι, τους οποίους θα ενδιέφεραν τέτοιοι τομείς που δε θα ήταν στενά συνδεδεμένοι με το αντικείμενό τους, να προσεγγίσουν την ίδια δραστηριότητα.

Τα ερωτήματα που γεννώνται κατά τη γνώμη μου είναι δύο: Αυτά τα μαθήματα μήπως δημιουργούν ένα μεγάλο κόστος κατά τη διάρκεια των σπουδών; Μήπως παίρνουν πολύ χρόνο από τα παιδιά; Και μήπως το κόστος τους είναι πολύ μεγάλο; Είναι φανερό ότι η απάντηση σε μια τέτοια ερώτηση αρχίζει να γίνεται δύσκολη. Η άποψή μου είναι σαφής. Δεν είναι ανάγκη αυτά τα μαθήματα να διδάσκονται αποκλειστικά σ' ένα τμήμα. Εδώ πια πάμε σε μία λογική που ωθεί προς το δικαίωμα επιλογής από τον ίδιο τον εκπαιδευόμενο (φοιτητή-σπουδαστή), να αρχίσει να ενδιαφέρεται για ένα μεγάλο αριθμό δυνατοτήτων, που του παρέχει ένα μεγάλο τμήμα ή το ίδρυμα ή μια συνεργασία ιδρυμάτων, να επιλέξει κάποια αντικείμενα. Είναι φανερό πλέον ότι αυτά είναι τα μαθήματα επιλογής. Είναι το πρόβλημα ποσοτικό-ποιοτικό ως προς την επιλογή, ως προς το είδος του μαθήματος ή των μαθημάτων που θα επιλέξει. Θα έχει το δικαίωμα να επιλέξει όποιο θέλει από τα μαθήματα που του προσφέρονται.

Ύστερα θα πρέπει να επιλέξει από αυτόν τον κύκλο ένα συγκεκριμένο αριθμό. Με αυτόν τον τρόπο δηλ., αν μεν έχει κάποιες συγκεκριμένες κλίσεις και κάποιες ευαισθησίες, είναι αυτονόητο πως θα πάει προς αυτές. Εάν δεν έχει, τότε θα υποχρεωθεί εκ των πραγμάτων να οδηγηθεί σε τέτοιες επιλογές. Άρα, εκ των πραγμάτων πάμε πλέον στη λογική όπου οδηγούμαστε σε μαθήματα κατ' επιλογήν υποχρεωτικά. Δηλαδή αυτός ο κύκλος πλέον των αντικειμένων διδασκαλίας, θα είναι ένας κύκλος μαθημάτων κατ' επιλογήν υποχρεωτικών.

Τώρα δε νομίζω ότι είναι της στιγμής να συζητήσουμε αν αυτά τα μαθήματα που θα πρέπει να επιλέξει θα είναι 2-4 μέχρι να πάρει το πτυχίο του. Αυτό είναι θέμα του κάθε ιδρύματος. Πάντως εκείνο που εγώ πιστεύω ότι θα είναι πολύ χρήσιμο σε αυτόν τον μελλοντικό επιστήμονα τόσο για τον εαυτό του, όσο και για την κοινωνία, είναι ακριβώς αυτό. Δηλαδή το γεγονός ότι θα του δοθεί η ευκαιρία πλέον με έναν τρόπο πιο συστηματικό και πιο μεθοδικό, που θα κάνει λίγο πιο επαγγελματικές τις ευαισθησίες του να αντιμετωπίσει μια τέτοια δραστηριότητα.

Αυτά όλα που είπα, θα ρωτούσε κανείς, έχουν καμιά σχέση με τις βιβλιοθήκες; Νομίζω ότι η απάντηση είναι σχεδόν προφανής. Βεβαίως έχουν, υπό την

έννοια ότι βασικό στοιχείο και εργαλείο αυτής της δραστηριότητας, αν ποτέ αποφασισθεί συστηματικά να γίνει στα τμήματα, θα είναι αυτές καθαυτές οι βιβλιοθήκες. Θα είναι οι βιβλιοθήκες, που δε θα έχουν συμπτωματικά κάποια βιβλία λογοτεχνικά γιατί κάποιος παράξενος εκπαιδευτικός κάποια μέρα που τυχαία διαλέγανε βιβλία είπε «βάλτε ρε παιδιά και 10 βιβλία με ποίηση». Ή κάποιος άλλος που ασχολήθηκε με τη φωτογραφία είπε «ας πάρουμε και 5 βιβλία φωτογραφίας». Οι βιβλιοθήκες πλέον στο βασικό τους πρόγραμμα, αφού θα κληθούν πλέον να υπηρετήσουν αυτά τα αντικείμενα τα διδακτικά, θα έχουν εκ των προτέρων στον προγραμματισμό τους την υποχρέωση να καλύψουν αυτά τα αντικείμενα, δηλ. κάθε βιβλιοθήκη θα υποχρεωθεί εκ των πραγμάτων να έχει και τμήμα και συλλογές, που θα συνδέονται με τα κλασσικά βιβλία και τμήμα που θα συνδέεται με βάσεις δεδομένων και προγράμματα εξειδικευμένα για να μπορούν να αξιοποιηθούν, όπως αυτό που ακούσαμε για τη μουσική. Σε όλα τα επίπεδα, θα υπάρχουν πληροφορίες για τη φωτογραφία, την εικόνα κλπ. Και με τις δυνατότητες που έχουν κάποιοι σήμερα να έχουν πρόσβαση σε βάσεις πληροφοριών και σε εικόνες, κείμενα, θεατρικές παραστάσεις, άρα σε ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων. Και οι βιβλιοθήκες συστηματικά και μεθοδικά -αυτή είναι η διάκριση από το τυχαίο και το συμπτωματικό επειδή κάποιος ενδιαφέρθηκε- θα μπορούν να διαθέτουν διασυνδέσεις με συγκεκριμένες ομάδες σε τέτοιες πληροφορίες. Και επομένως, από αυτό το σύστημα θα μπορεί οικονομικά πια η πρόταση να υποστηριχθεί στο κομμάτι της που είναι ίσως πιο δύσκολο, δηλ. εκεί που συνδέεται με τις πληροφορίες και τα στοιχεία. Μια που αυτό είναι μια δυνατότητα και σύμφωνα με αυτό το καταπληκτικό που είπε ο κ. Γούδας για τον ορισμό της ευφυΐας, ότι είναι η διάκριση του ουσιώδους από το επουσιώδες. Ακριβώς πιστεύω ότι η δυνατότητα να έχεις ένα πολύ μεγάλο πλήθος πληροφοριών που είναι δεδομένο. Από κει και πέρα, θα διακρίνει μέσα στο σύνολο αυτών που θα πάρουν το ίδιο πλήθος πληροφοριών τις ευφυΐες. Και η ιστορία το έχει δείξει αυτό. Όλοι παίρνουν την ίδια γνώση φυσικής και λίγοι γράφουν βιβλία.

Η τελική μου πρόταση, όπως μπορείτε να τη διαβάσετε, είναι ότι υποχρεωτικά στα προγράμματα σπουδών των διαφόρων κύκλων τεχνολογικού ενδιαφέροντος, θα περιλαμβάνεται μια σειρά μαθημάτων, τα οποία θα είναι κατ' επιλογήν υποχρεωτικά για το φοιτητή ή για το σπουδαστή. Θα πρέπει δηλαδή οπωσδήποτε, για να πάρει πτυχίο ο φοιτητής ή σπουδαστής, να έχει επιλέξει κάποιον αριθμό μαθημάτων. Και δεύτερον, οι βιβλιοθήκες των ιδρυμάτων θα πρέπει κάποια στιγμή να έχουν υποχρεωτικά κύκλους αντικειμένων, που θα συνδέονται με αυτές τις προοπτικές. Άρα αυτές οι συγκεκριμένες βιβλιοθήκες θα μπορούν πλέον εκ των πραγμάτων να υποστηρίξουν τέτοιους κύκλους, ενώ σιγά-σιγά θα αναπτυχθούν και νεότερες δραστηριότητες μέσα στο χώρο του αντίστοιχου τεχνολογικού ιδρύματος, συνδέσεις με άλλα ιδρύματα και μια ανάπτυξη προς την κατεύθυνση της ανάδειξης των ανθρωπιστικών στοιχείων της πανεπιστημιακής παιδείας, που πιστεύω ότι τα τελευταία χρόνια δεν πηγαίνει καλά, κάτι που δεν είναι θετικό για το μέλλον των πανεπιστημίων.

Ευχαριστώ πολύ.